

Lokala aktionsgrupper

Sammanfattning

I betänkande behandlar utskottet proposition 2014/15:89 Lag om lokala aktionsgrupper och EG:s förordningar om strukturstöd och stöd till utvecklingen av landsbygden och en motion som väckts med anledning av propositionen. I propositionen föreslår regeringen en ny lag om lokala aktionsgrupper. Förslaget innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter för gruppernas handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling (LLU). Förslaget innehåller även bestämmelser som rör uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt. Propositionen innehåller också dels förslag till en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) där det görs en hänvisning till lagen om lokala aktionsgrupper, dels några lagtekniska ändringar i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling i landsbygden och ändringar i denna lag med anledning av Lissabonfördraget. Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2015.

Utskottet tillstyrker propositionen och framhåller betydelsen av de insatser som görs för regional tillväxt inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik och ESI-fonderna. LLU innebär möjligheter för lokala och regionala aktörer att anpassa lösningarna efter de olika förutsättningarna som råder, vilket i sin tur kan medföra en ökad effektivitet i utnyttjandet av tillgängliga resurser. Vidare innebär LLU och den s.k. leadermetoden med lokala aktionsgrupper att arbetet präglas av ett underifrånperspektiv i samverkan mellan privata, offentliga och ideella intressen. Utskottet ser detta som en styrka.

I betänkandet finns en reservation (V) och två särskilda yttranden (SD och V).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	6
Lokala aktionsgrupper	6
Propositionen	6
Motionen.....	9
Vissa kompletterande uppgifter	9
Utskottets ställningstagande.....	11
Reservation	13
Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt, punkt 2 (V)	13
Särskilda yttranden	15
1. Lagförslagen, punkt 1 (SD)	15
2. Lagförslagen, punkt 1 (V)	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionen	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om lokala aktionsgrupper,
2. lag om ändring i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:89 punkterna 1–3.

2. Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt

Riksdagen avslår motion

2014/15:3048 av Håkan Svenneling m.fl. (V).

Reservation (V)

Stockholm den 28 april 2015

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Per-Arne Håkansson (S), Anna Wallén (S), Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S), Gunilla Nordgren (M), Johan Nissinen (SD), Jessika Roswall (M), Anders Ahlgren (C), Said Abdu (FP), Håkan Svenneling (V) och Elisabet Knutsson (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2014/15:89 Lag om lokala aktionsgrupper och EG:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden samt en motion som väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Inför programperioden 2014–2020 har Europaparlamentet och rådet antagit en gemensam förordning för de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna)¹. Det gemensamma regelverket behandlar bl.a. lokalt ledd utveckling (LLU). Av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 framgår att LLU är en obligatorisk del inom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling men att den även kan stödjas av de andra ESI-fonderna. Sverige kommer under perioden 2014–2020 att möjliggöra stöd för LLU inom samtliga fyra ESI-fonder. Detta beskrivs vidare i den s.k. partnerskapsöverenskommelse som Sverige har träffat med kommissionen (se även skr. 2013/14:218). Av artikel 32.2 b i den nyss nämnda förordningen ska den lokalt ledda utvecklingen ledas av lokala aktionsgrupper. Dessa grupper ska bestå av företrädare för offentliga och lokala intressegrupper. Varken myndigheter eller någon enskild intressegrupp får ha mer än 49 procent av rösterna på beslutsfattandenivå. Det finns inga EU-bestämmelser som reglerar vilken typ av juridisk person de lokala aktionsgrupperna ska vara utan det är upp till medlemsstaterna själva att välja det. Under programperioden 2007–2013 var motsvarigheten till lokala aktionsgrupper inom LLU ideella föreningar.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om lokala aktionsgrupper. Förslaget innebär att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få utfärda föreskrifter för gruppernas handläggning av ärenden om stöd inom LLU. Förslaget innehåller också bestämmelser som rör uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt.

Propositionen innehåller också dels förslag till en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) där det görs en hänvisning till

¹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1303/2013. ESI-fonderna är den gemensamma benämningen på Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

lagen om lokala aktionsgrupper, dels några lagtekniska ändringar i lagen (1994:1708) om EG:s förordning om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden och ändringar i denna lag med anledning av Lissabonfördraget (som trädde i kraft den 1 december 2009).

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2015.

Utskottets överväganden

Lokala aktionsgrupper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om lokala aktionsgrupper, lag om ändring i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling i landsbygden och lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Riksdagen avslår vidare en motion som förordar att regeringen ska återkomma med förslag om att reglera bestämmelser om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt på en lägre nivå än genom lagstiftning.

Jämför reservationen (V).

Propositionen

Lagen om lokala aktionsgrupper m.m.

Föreskrifter om handläggning, personuppgifter och överklagande

Regeringen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att utfärda föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling (LLU). Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ska de lokala aktionsgrupperna bl.a. införa ett urvalsförfarande, ta emot och bedöma ansökningar om stöd, välja ut insatser och fastställa stödbeloppet och, i tillämpliga fall, presentera projekturvalet för den förvaltande myndigheten, vilket under programperioden 2014–2020 kommer att vara Jordbruksverket. Det är Jordbruksverket som tar de slutliga besluten om stöd och utbetalning. Innan beslut och stöd ska projektets stödberättigande kontrolleras, dvs. att det överensstämmer med EU-regelverket och nationella bestämmelser.

De uppgifter som de lokala aktionsgrupperna ska utföra bedöms till viss del vara förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning. De lokala aktionsgrupperna är dock inte förvaltningsmyndigheter och är därför inte skyldiga att följa förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser vid sin handläggning av ärenden. Utifrån rättssäkerhetssynpunkt bedömer dock regeringen att det är viktigt att dessa grupper följer vissa förfaranderegler, t.ex. bestämmelser om jäv. Regeringen konstaterar att EU-förordningen inte innehåller några sådana regler, och det finns därför behov av den föreslagna bestämmelsen.

Enligt regeringens bedömning bör de lokala aktionsgrupperna vara personuppgiftsansvariga för den personuppgiftsbehandling de utför. Detta är i

enlighet med den ordning som vanligtvis gäller där olika subjekt är inblandade i hanteringen, dvs. att den som behandlar personuppgifterna också är den som är personuppgiftsansvarig. Vidare är det även regeringens uppfattning att det inte bör införas någon bestämmelse om möjlighet att överklaga de lokala aktionsgruppernas beslut att inte bevilja stöd.

Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt

Enligt regeringens förslag ska det införas en bestämmelse i 30 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) om att sekretessen enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen inte hindrar att en uppgift lämnas ut till de lokala aktionsgrupperna i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om lokala aktionsgrupper. I den senare lagen föreslår regeringen att två bestämmelser införs. Enligt 2 § i förslaget till lag om lokala aktionsgrupper ska den myndighet som regeringen bestämmer på begäran lämna ut uppgifter om ärenden om stöd inom LLU till de lokala aktionsgrupperna. Vidare föreslås i 3 § en bestämmelse om tystnadsplikt för den som genom de lokala aktionsgruppernas verksamhet får tillgång till uppgifter som omfattas av sekretess.

De ansökningar om stöd som inkommer till de lokala aktionsgrupperna ska lämnas in till Jordbruksverket där de ska förvaras i en databas. Därigenom blir ansökningarna allmänna handlingar. De lokala aktionsgruppernas handläggning ska ske i handläggningssystemet, och därmed ska eventuella handlingar som tillförs ärendet också läggas in i detta.

För att sekretessen för uppgifter hos Jordbruksverket inte ska gälla i förhållande till den lokala aktionsgrupp som ska handlägga ansökan behövs en sekretessbrytande bestämmelse i den nya lagen om att Jordbruksverket ska lämna ut uppgifterna till den lokala aktionsgrupp som ska bedöma ansökan. Detta kommer att ske genom att den lokala aktionsgruppen har direktåtkomst till databasen. Vidare krävs det enligt 8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen en hänvisning i den lagen till den nya lagen för att sekretessbelagda uppgifter ska kunna lämnas ut till de lokala aktionsgrupperna.

Eftersom de lokala aktionsgrupperna inte är myndigheter omfattas de uppgifter som har lämnats ut till dem inte längre av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. För att skyddet av sekretessbelagda uppgifter ska bestå efter detta bör det därför enligt regeringens bedömning finnas en bestämmelse om tystnadsplikt för den som genom de lokala aktionsgruppernas verksamhet får tillgång till uppgifter som omfattas av sekretess hos Jordbruksverket. De kommunala tjänstemän och tjänstemän från länsstyrelser som deltar i gruppernas verksamhet kommer också att omfattas av tystnadsplikten.

Regeringen gör bedömningen att det sannolikt kommer att vara ovanligt att de uppgifter som lämnas in i ett stödärende är sådana att de omfattas av sekretess hos Jordbruksverket, men det skulle kunna bli aktuellt t.ex. om en ansökan rör en innovation eller stöd till förstudier om möjligheterna att starta ett nytt företag.

Lagen om EG:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden

Enligt regeringens förslag ska en hänvisning till strukturfonderna ändras till Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Undantaget för stöd från Fonden för fiskets utveckling ska strykas. Vidare ska en hänvisning till Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket till utveckling av landsbygden ändras till Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. De föreslagna ändringarna är anpassningar av teknisk karaktär med anledning av den nu gällande EU-förordningen om stöd för landsbygdsutveckling ((EU) nr 1305/2013) och förordningen om fastställande av gemensamma bestämmelser för ESI-fonderna.

Vidare föreslår regeringen att benämningar som ändrats genom Lissabonfördraget ändras och ersätts med de nya benämningarna. Lissabonfördraget har t.ex. inneburit att Europeiska unionen (EU) har ersatt och efterträtt Europeiska gemenskapen (EG) som juridisk person. Uttryck som EG:s förordningar ska enligt förslaget ändras till EU:s förordningar, och EG:s strukturstöd ska ändras till EU:s strukturstöd. Därtill ska EG:s institutioner ändras till Europeiska kommissionen och Europeiska revisionsrätten.

Regeringen föreslår också att avgifter inte längre ska få tas ut för kartor som tillhandahålls i ärenden om stöd enligt EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden. Detta eftersom några avgifter för sådana kartor som anges i bestämmelsen inte tagits ut sedan förordningen (1997:183) om kartavgift i ärenden om jordbruksstöd upphävdes. Regeringens bedömning är därför att det inte finns något behov av att ha kvar bemyndigandet i denna del.

Konsekvensanalys

Enligt regeringens bedömning är en konsekvens av att den får möjlighet att föreskriva regler för hur de lokala aktionsgruppernas handläggning av ärenden ska gå till att rättssäkerheten och kvaliteten på handläggningen stärks för de stödsökande. För de lokala aktionsgrupperna kan det enligt regeringen bli fråga om viss ökad administration i jämförelse med om de inte hade några sådana regler att följa. När det gäller de administrativa kostnaderna för hanteringen av stödärenden är dessa stödberättigade enligt de program som omfattar LLU. För den förvaltande myndigheten, dvs. Jordbruksverket, kan en konsekvens av att de ska kontrollera om regelverken följts och sedan fatta de slutliga besluten om stöd och utbetalning bli en minskad administration om vissa handläggningsrutiner följs hos de lokala aktionsgrupperna i urvalsprocessen. Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för miljön eller jämställdheten och inte heller ha några budgetära konsekvenser. Ändringarna i lagen om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden bedöms i huvudsak vara av redaktionell karaktär och medför därmed inga kostnader eller andra finansiella konsekvenser för det allmänna eller för enskilda.

Ikraftträdande

Den nya lagen och de föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2015.

Motionen

I kommittémotion 2014/15:3048 av Håkan Svenneling m.fl. (V) förordas att riksdagen uppmanar regeringen att återkomma med ett förslag som innebär att frågor som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt regleras på en lägre nivå än genom lagstiftning, exempelvis genom avtal mellan de lokala aktionsgrupperna och länsstyrelserna. I motionen lyfts kritik som riktats mot förslaget i remissyttranden från Samordningsgruppen för LLU och Datainspektionen. Motionärerna är kritiska mot att regeringen genom den föreslagna lagstiftningen tvingar de lokala aktionsgrupperna till en mer myndighetsliknande struktur, vilket de menar kan medföra ett ökat avstånd till projekt-sökaren. Motionärerna framhåller att en av poängerna med att fördela ut projektmedlen till lokala aktionsgrupper är att beslutsfattandet ska komma närmare medborgarna och att de lokala aktionsgrupperna därmed inte ska uppfattas som en myndighet.

Vissa kompletterande uppgifter

Gällande ordning

Enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i en statlig myndighets verksamhet som består i bl.a. stödverksamhet i fråga om produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt

1. för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, och
2. för uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden än som avses i 1 för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet.

Enligt 9 § offentlighets- och sekretessförordningen gäller sådan sekretess i den utsträckning som anges i bilagan till förordningen. Av bilagans punkt 24 framgår att sekretessen gäller för verksamhet som består i utredning, planering, tillståndsgivning, tillsyn och stöd inom jordbrukets område hos Jordbruksverket.

Vissa synpunkter från remissinstanserna

Som framgår av avsnittet om propositionen föreslår regeringen ett antal bestämmelser som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt. Majoriteten av

remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot promemorians förslag, vilka överensstämmer med förslagen i propositionen, i denna del. Datainspektionen, Samordningsgruppen för LLU och Åre kommun har dock framfört invändningar som redovisas här.

Av Datainspektionens remissyttrande framgår att myndigheten anser att de föreslagna bestämmelserna innebär en avvägd balans mellan intresset av insyn och behovet av sekretess. Samtidigt anser myndigheten att det är oklart vad den nya bestämmelsen om tystnadsplikt kommer att innebära för de myndigheter som är del av de lokala aktionsgrupperna.

Samordningsgruppen för LLU anser att det inte finns någon anledning att lagstifta om offentlighets- och sekretesslagen. De lokala aktionsgrupperna bör dock ha en god kunskap om lagen eftersom de hanterar offentliga medel för att alla parter ska känna sig trygga i hanteringen. Detta menar de dock bör kunna regleras via avtal liknande de som tidigare funnits mellan de lokala aktionsgrupperna och länsstyrelserna. Samordningsgruppen framhåller att det inte finns någon anledning att vidta åtgärder som innebär att de lokala aktionsgrupperna skulle börja uppfattas som en myndighet av dem som de är till för.

Åre kommun framhåller i sitt remissyttrande att deras erfarenhet av Leaderprogrammen hittills är att sekretessbestämmelserna har en bromsande inverkan på framför allt projekt som handlar om innovationer eller förstudier med en framtida affärspotential. När projektägare eller parterna informeras om att de inte själva får avgöra vad som eventuellt bör sekretessbeläggas utan att bedömningen görs av representanter från det offentliga är erfarenheten att viljan att genomföra projektet avtar. Åre kommun anser mot den bakgrunden att det är viktigt att bestämmelserna som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt ändras så att projekten själva får bestämma vad som bör sekretessbeläggas eller att det tydligare skrivs in i lagen om lokala aktionsgrupper att enskilda projekt inte kan påverka bedömningar om sekretessbeläggning.

Lokalt ledd utveckling (LLU) och leadermetoden

Leadermetoden är enligt Jordbruksverkets beskrivning en metod för att utveckla landsbygden inom LLU. Det är ett arbetssätt som öppnar för möjligheten att engagera sig i utvecklingen i sin bygd och få stöd för sina utvecklingsprojekt. Tanken är att lokal utveckling genomförs mest effektivt av dem som bor och verkar i ett område. Ordet Leader är en förkortning av en fransk mening "Liaison Entre Actions de développement de l'Economie Rurale," vars betydelse är samordnade aktiviteter för ekonomisk utveckling på landsbygden.

Arbetet organiseras genom att människor från den offentliga, den privata och den ideella sektorn samlas i ett partnerskap och bildar en lokal utvecklingsgrupp, dvs. en lokal aktionsgrupp. Den lokala aktionsgruppen verkar inom ett begränsat geografiskt område som kallas Leaderområde. I varje område tar aktörerna gemensamt fram en lokal utvecklingsstrategi där de kommer

överens om vilka insatser som ska prioriteras under den kommande programperioden.

Inför programperioden 2014–2020 har det kommit in 53 ansökningar till Jordbruksverket om att få bilda Leaderområden tillsammans med en lokal utvecklingsstrategi för området. Av ansökningarna är det 49 som gäller flera fonder, varav 15 gäller alla fyra fonderna. Strategierna har bedömts av en expertgrupp bestående av företagen Open Eye och Sweco som har upphandlats för att utföra arbetet. Expertgruppen har efter det att de gjort sin bedömning lämnat över strategierna till en urvalskommitté. Urvalskommittén som består av sex personer från den ideella, den privata och den offentliga sektorn bedömer, poängsätter och rangordnar strategierna utifrån urvalskriterier som fastställts av Jordbruksverket.

Urvalskommitténs bedömning blir sedan underlaget för att avgöra vilka fonder som respektive strategi kan tilldelas, och utifrån en preliminär budgetfördelning bedöms också vilka strategier som kan uppnå tillräcklig kapacitet för administration av Leaderområdet.

Urvalskommitténs arbete beräknas vara klart i mitten av april 2015 då Jordbruksverket kommer att meddela vilka strategier som har valts ut och vilka fonder som har beviljats för respektive strategi. De partnerskap vars strategier har prioriterats kommer därefter att behöva göra vissa kompletteringar för att kunna få ett startbeslut. Det handlar bl.a. om att komplettera sina strategier, bilda sina organisationer och säkerställa offentligt stöd till strategin. Det finns möjlighet att söka ett förberedande stöd för detta arbete. Under perioden den 17 augusti till 31 december 2015 kan partnerskapen ansöka om att starta Leaderområden. Jordbruksverket handlägger ansökan och fattar beslut om att Leaderområdets verksamhet kan starta. I och med det beslutet bildas Leaderområdet som leds av en lokal aktionsgrupp. Enligt Jordbruksverkets tidsplan kommer det tidigaste datumet för att söka driftstöd under förutsättning att det finns startbeslut för Leaderområdet att vara den 17 september 2015.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet tar först ställning till lagförslagen i propositionen. Därefter behandlas en motion med förslag om ett tillkännagivande när det gäller de föreslagna bestämmelserna om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt.

Lagförslagen

Utskottet vill inledningsvis framhålla betydelsen av de insatser som görs för regional tillväxt inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik och ESI-fonderna. Sveriges olika regioner står inför stora och delvis olika framtidsutmaningar. Det behövs lokala och regionala lösningar för att svara på dessa olika utmaningar. LLU innebär möjligheter för de lokala och regionala aktörerna att anpassa lösningarna efter de olika förutsättningarna som råder,

vilket i sin tur kan medföra en ökad effektivitet i utnyttjandet av tillgängliga resurser. LLU och den s.k. Leadermetoden med lokala aktionsgrupper innebär vidare att arbetet präglas av ett underifrånperspektiv i samverkan mellan privata, offentliga och ideella intressen. Utskottet ser detta som en styrka.

Utskottet vill i detta sammanhang också påminna om vad det tidigare har sagt då frågor om EU:s strukturfonder behandlats om vikten av åtgärder för att minska den administrativa bördan. Arbetet med att förenkla administrationen i strukturfondsprojekten är angeläget. Utskottet har tidigare noterat att detta har varit en prioriterad fråga inför den nya programperioden och vill betona vikten av att regeringens arbete på detta område fortskrider. På så vis kan EU:s strukturfondsmedel lättare svara mot de förväntningar som rättmätigt ställs på deras betydelse för den regionala tillväxten.

Utskottet tillstyrker därmed propositionen.

Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt

I motion 2014/15:3048 (V) förordas att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med förslag på hur man kan reglera bestämmelser om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt på en lägre nivå än lagstiftning. Som framgår av det föregående ställningstagandet anser utskottet liksom motionärerna att en styrka med LLU och de lokala aktionsgrupperna är att besluten fattas på lokal och regional nivå nära dem som besluten berör. När det gäller bestämmelserna om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt noterar utskottet att majoriteten av remissinstanserna tillstyrkt eller inte haft något att invända mot de förslag som finns i propositionen och att Datainspektionen anser att de föreslagna bestämmelserna innebär en väl avvägd balans mellan intresset av insyn och behovet av sekretess. När det gäller Datainspektionens invändning mot att det är oklart vad den nya bestämmelsen om tystnadsplikt kommer att innebära för de myndigheter som är del av de lokala aktionsgrupperna noterar utskottet att det framgår av propositionen att de s.k. myndighetspersoner som deltar i gruppernas verksamhet framför allt kommer att bidra med erfarenheter, information, uppgifter och perspektiv. Vidare framgår att deras deltagande i grupperna inte handlar om att skaffa uppgifter som ska förmedlas vidare. Deltagandet i grupperna är inte heller något direkt kommunalt intresse på så sätt att det kan betraktas som en del av den kommunala verksamheten eftersom det inte gäller ärenden eller frågor som angår myndigheten. De kommunala tjänstemän och tjänstemän från länsstyrelser som deltar i gruppernas verksamhet kommer därför också att omfattas av tystnadsplikten.

Med det sagda avstyrks den nämnda motionen.

Reservation

Offentlighet, sekretess och tystnadsplikt, punkt 2 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:3048 av Håkan Svenneling m.fl. (V).

Ställningstagande

EU-projektmedel präglas per definition av regler och byråkrati, många gånger bestämt på såväl EU-nivå som nationell nivå. Reglerna kan upplevas krångliga men är många gånger nödvändiga för att man ska kunna kontrollera och följa upp att projektmedlen används på rätt sätt. För att byråkratin ska kunna förändras och omformas efter behov anser jag och Vänsterpartiet att det är viktigt att reglerna utformas och beslutas på en så låg nivå som möjligt, dvs. så nära den som berörs som möjligt. Det är också grundbulten i EU:s subsidiaritetsprincip. En av poängerna med att fördela projektmedlen till lokala aktionsgrupper är att beslutsfattandet ska komma närmare medborgarna och att de lokala aktionsgrupperna därmed inte ska uppfattas som en myndighet.

I propositionen finns ett antal förslag som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt. För det första föreslås en bestämmelse om att sekretessen enligt 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen, förkortad OSL, inte hindrar att en uppgift lämnas ut till de lokala aktionsgrupperna, i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om lokala aktionsgrupper. För det andra föreslås att den myndighet som regeringen bestämmer på begäran ska lämna ut uppgifter om ärenden om stöd inom LLU till den lokala aktionsgrupp som ska bedöma ansökan. För det tredje föreslås att en bestämmelse om tystnadsplikt, för den som genom de lokala aktionsgruppernas verksamhet får tillgång till uppgifter som omfattas av sekretess, ska tas in i lagen om lokala aktionsgrupper.

Samordningsgruppen för LLU, som består av representanter för lokala aktionsgrupper, och Datainspektionen har haft invändningar mot dessa förslag. Samordningsgruppen för LLU ser inte någon anledning att lagstifta om offentlighets- och sekretessfrågorna utan anser att detta i stället bör kunna regleras via avtal liknande de som tidigare funnits mellan de lokala aktionsgrupperna och länsstyrelserna. Datainspektionen, som för övrigt är positivt inställd till förslaget, anser att det är oklart vad den nya bestämmelsen om

tystnadsplikt kommer att innebära för de myndigheter som är en del av de lokala aktionsgrupperna.

Jag och Vänsterpartiet delar den kritik som Samordningsgruppen för LLU framför när det gäller offentlighets- och sekretesslagen och även Datainspektionens uppfattning om vad den föreslagna bestämmelsen om tystnadsplikt kommer att innebära.

Att som regeringen föreslår tvinga de lokala aktionsgrupperna till en mer myndighetsliknande struktur kan medföra ett ökat avstånd till projektsökaren. Sammanfattningsvis anser jag och Vänsterpartiet att frågor som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt bör regleras på en lägre nivå än lagstiftning, exempelvis genom avtal mellan de lokala aktionsgrupperna och länsstyrelserna. Vi föreslår därför att riksdagen genom ett uttalande ska uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser detta.

Med det sagda tillstyrker jag motion 2014/15:3048 (V).

Särskilda yttranden

1. Lagförslagen, punkt 1 (SD)

Josef Fransson (SD) och Johan Nissinen (SD) anför:

Vi och Sverigedemokraterna ser positivt på att lokala aktörer har del i tillväxtfrämjande åtgärder. Vi menar att lokal kännedom gällande bl.a. företagets utvecklingsmöjligheter, nya affärsområden samt tillgång till utbildad och kvalificerad arbetskraft är betydande. Dessutom ser vi vikten av ett brett lokalt kontaktnät i näringslivets olika sektorer, myndigheter och kommunala aktörer samt inom områden som t.ex. utbildning, infrastruktur och kommunikation. Vår generella uppfattning är att de lokala aktörerna har god kännedom om lokala förutsättningar och att de därmed är väl lämpade att tillhandahålla europeiska projektmedel samt att ta fram strategier och rätt prioriteringar i fråga om tillväxt.

Dock vill vi bestämt framföra vår åsikt när det gäller fördelningen av dessa europeiska projektmedel samt europeiska prioriteringar i allmänhet. Vi vill även belysa att dessa LLU-projekt är otydliga och i vissa fall även vilseledande i sitt utförande. Vår och Sverigedemokraternas kritik gäller i första hand otydligheten, vilka projekt som ska prioriteras, den regionala fördelningen av projektmedel samt omfånget av de regionala delar som ska prioriteras. Dessutom ser vi en otydlighet i de olika riktlinjerna gällande dessa prioriteringar, samt vilka som i realiteten styr prioriteringarna och utbetalningarna av dessa fondmedel. Insatser inom LLU-programmen ska bidra till att uppnå de mål som är satta inom ramen för Europa 2020. De ska också bidra till att uppnå de fondspecifika och de fondgemensamma målen i Partnerskapsöverenskommelsen och social- och regionalfonderna. Företrädare för Sverigedemokraterna i riksdagen har tidigare lämnat kritiska ställningstaganden när det gäller bl.a. Europa 2020, europeiska strukturfonder, Partnerskapsöverenskommelsen samt de tematiska målen, och vi anser det även befogat att ifrågasätta prioriteringarna i dessa LLU-projekt. Vi och Sverigedemokraterna anser att prioriteringarna i Europa bör ligga i att främja konkurrenskraft, kunskap och innovation. Dock anser vi att fördelningen av de gemensamma medlen i långtidsbudgeten som är ämnade för detta är i obalans. Sverige får därmed en ekonomiskt ofördelaktig fördelning av ESI-fonderna. Om vi nu inte kan avskaffa strukturfonderna och låta medlemsstaterna själva bedöma sitt behov av satsningar, vill vi framhålla att det är av stor vikt att EU:s strukturfondsmedel används på ett så effektivt sätt som möjligt genom mer noggranna kontroller, och i vissa fall ska projektutbetalningar göras när projekten är klara. Därigenom kan strukturfondsprogrammen vidhålla och förstärka sin betydelse för regional tillväxt i Sverige.

2. Lagförslagen, punkt 1 (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

Jag och Vänsterpartiet har kritiska invändningar mot de delar i lagförslagen i propositionen som handlar om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt. För att de lokala aktionsgruppernas arbete och projekten inom ramen för LLU ska kunna komma igång i tid ser jag det dock som angeläget att det finns en reglering på plats så snart som möjligt, och jag har därför valt att tillstyrka propositionen. När det gäller min och Vänsterpartiets invändningar mot förslaget hänvisar jag till mitt ställningstagande om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:89 Lag om lokala aktionsgrupper och EG:s förordningar om strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om lokala aktionsgrupper.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2014/15:3048 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frågor som rör offentlighet, sekretess och tystnadsplikt bör regleras på en lägre nivå än genom lagstiftning, exempelvis genom avtal mellan de lokala aktionsgrupperna och länsstyrelserna.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om lokala aktionsgrupper

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om lokala aktionsgruppers handläggning av ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling enligt artikel 34.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006, i den ursprungliga lydelsen.

2 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska på begäran lämna ut uppgifter om ärenden om stöd inom lokalt ledd utveckling till de lokala aktionsgrupperna.

3 § Den som genom en lokal aktionsgrupps verksamhet fått uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat får inte röja uppgiften.

Inte heller får en sådan uppgift röjas som någon genom en lokal aktionsgrupps verksamhet fått om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för den lokala aktionsgruppens verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden samt 1–7 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden¹

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att *EG:s* strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden *skall* kunna genomföras i Sverige.

Med *EG:s* förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden avses i denna lag *EG:s* förordningar om

1. stöd till *gemenskapsinitiativ och andra av gemenskapen prioriterade mål för strukturfonderna, med undantag för stöd från Fonden för fiskets utveckling, och*

2. stöd från *Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden.*

Föreslagen lydelse

Lag om EU:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden

1 §²

I denna lag ges bestämmelser som behövs för att *EU:s* strukturstöd och stöd till utveckling av landsbygden *ska* kunna genomföras i Sverige.

Med *EU:s* förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden avses i denna lag *EU:s* förordningar om

1. stöd från *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden, och*

2. stöd från *Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.*

2 §³

Tillsyn och annan kontroll över *efterlevnaden av* reglerna i *EG:s* förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Regeringen får föreskriva att en tillsynsmyndighet får överlåta åt någon annan myndighet att utöva viss tillsyn.

Om tillsyn överläts, *skall* vad som sägs om tillsynsmyndighet i

Tillsyn och annan kontroll över *att* reglerna i *EU:s* förordningar om strukturstöd och om stöd till utvecklingen av landsbygden *följs* utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Om tillsyn överläts, *ska* vad som sägs om tillsynsmyndighet i lagen

¹ Senaste lydelse 1999:1316.

² Senaste lydelse 1999:1316.

³ Senaste lydelse 1999:1316.

lagen gälla även den myndighet till vilken tillsyn har överlåtits.

gälla även den myndighet till vilken tillsyn har överlåtits.

3 §⁴

För tillsyn enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i sådan verksamhet eller i samband med hantering av sådana produkter som stödet avser. Tillsynsmyndigheten får göra de undersökningar och ta de prover som behövs för tillsynen utan att ersättning lämnas.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Myndigheten får meddela förelägganden som kan förenas med vite för att få tillgång till handlingarna. Den som är föremål för tillsyn *skall* tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsynen *skall* kunna bedrivas.

Polismyndigheten *skall* på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Myndigheten får meddela förelägganden som kan förenas med vite för att få tillgång till handlingarna. Den som är föremål för tillsyn *ska* tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsynen *ska* kunna bedrivas.

Polismyndigheten *ska* på begäran lämna den hjälp som behövs vid tillsynen.

4 §

Bestämmelserna i 3 § första stycket och andra stycket första meningen gäller också för *EG:s institutioner och av institutionerna utsedda inspektörer*.

Bestämmelserna i 3 § första stycket och andra stycket första meningen gäller också för *Euro-peiska kommissionen och Euro-peiska revisionsrätten och för inspektörer som är utsedda av dessa institutioner*.

5 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen *skall* bedrivas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen *ska* bedrivas.

6 §⁵

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *föreskriva* att ränta *skall* betalas på belopp enligt *EG:s* förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden om mottagaren inte är berättigad till

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *meddela föreskrifter om* att ränta *ska* betalas på belopp enligt *EU:s* förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden om mottagaren inte är

⁴ Senaste lydelse 1998:564.

⁵ Senaste lydelse 1999:1316.

beloppet och detta *skall* återbetalas.

berättigad till beloppet och detta *ska* återbetalas.

7 §⁶

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *föreskriva* att avgifter *skall* tas ut för tillsynen enligt denna lag *och för kartor som tillhandahålls i ärenden om stöd enligt EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får *meddela föreskrifter om* att avgifter *ska* tas ut för tillsynen enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

⁶ Senaste lydelse 1999:1316.

3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 30 kap. 25 a §, och närmast före 30 kap. 25 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

25 a §

Sekretessen enligt 23 § hindrar inte att en uppgift lämnas ut till en lokal aktionsgrupp i enlighet med vad som föreskrivs i lagen (xxx) om lokala aktionsgrupper.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.